

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka (soudce zpravodaj) a soudců Radovana Suchánka a Vojtěcha Šimíčka o ústavní stížnosti **a) Mgr. A. P., b) Mgr. J. P.**, obou zastoupených Mgr. Jiřím Slovákem, advokátem, se sídlem Štěpánská 640/45, Praha 1, proti rozsudku Městského soudu v Brně č. j. 36 C 202/2012-44 ze dne 12. února 2014, za účasti Městského soudu v Brně, jako účastníka řízení, *takto*:

Rozsudek Městského soudu v Brně č. j. 36 C 202/2012-44 ze dne 12. února 2014 se ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 2. června 2014, která splňuje formální náležitosti stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelé domáhají zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Městského soudu v Brně, kterým mělo být porušeno jejich právo na projednání věci před soudem (právo na spravedlivý proces), garantované čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Stěžovatelé vyslovují nesouhlas s právním závěrem soudu o nedostatku pasivní legitimace žalovaného. Podle jejich názoru je statutární město Brno samostatnou právnickou osobou s vlastní právní subjektivitou, jejíž organizační složkou je Městská policie Brno. Mají za to, že v případě přiložení a sejmutí tzv. botičky, včetně poplatku za tento úkon, nejde o výkon přenesené působnosti státní moci, ale o výkon místní samosprávy. Jsou tak přesvědčeni o tom, že žalovali správný subjekt. Závěr soudu označují za překvapivý, neboť z řízení nevzešla žádná skutečnost, která by ho potvrzovala.

II.

3. Z obsahu spisu Městského soudu v Brně sp. zn. 36 C 202/2011 se podává, že stěžovatelé se žalobou podanou soudu dne 14. listopadu 2011 domáhali po žalovaném - statutárním městu Brnu zaplacení částky 7 800 Kč se zákonným úrokem z prodlení

z titulu náhrady škody ve smyslu § 22 a násl. zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci“). K nesprávnému úřednímu postupu ze strany žalovaného mělo dojít jednáním strážníků Městské policie Brno, kteří neoprávněně zajistili osobní automobil ve vlastnictví stěžovatele b) technickým prostředkem zabraňujícím odjezdu vozidla. Městský soud v Brně napadeným rozsudkem, vydaným v režimu ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu, návrh stěžovatelů zamítl s odůvodněním, že žalovaný není k uplatnění nároku stěžovatelů pasivně legitimován, neboť v projednávaném případě odpovídá za škodu stát.

III.

4. Ústavní soud vyzval podle ustanovení § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníka řízení, Městský soud v Brně, a vedlejšího účastníka řízení statutární město Brno, aby se k projednávané ústavní stížnosti vyjádřili. Účastník řízení ani vedlejší účastník řízení však na výzvu soudu ve stanovené lhůtě nijak nereagovali.

IV.

5. Po zvážení stížnostních námitek, příslušného spisového materiálu a obsahu napadeného rozsudku dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

6. Ústavní soud připomíná, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky, dále jen „Ústava“); není součástí soustavy soudů (srov. čl. 90 a čl. 91 odst. 1 Ústavy), a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů. K takovému dozoru či kontrole je Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy oprávněn pouze za situace, kdy obecné soudy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele.

7. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti rovněž opakovaně zdůrazňuje, že podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika právním státem založeným na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Skutečnost, že Česká republika patří mezi demokratické právní státy v materiálním pojetí, představuje významné implikace v oblasti interpretace a aplikace práva. Princip právního státu je vázán na formální charakteristiky, které právní pravidla v daném právním systému musí vykazovat, aby je jednotlivci mohli vzít v potaz při určování svého budoucího jednání. V této spojitosti Ústavní soud již v řadě svých rozhodnutí vyzdvihl, že mezi základní principy právního státu patří princip předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti [srov. např. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 77/06 ze dne 15. února 2007 (30/44 SbNU 349, bod 36)]. Bez jasnosti a určitosti pravidel nejsou naplněny základní charakteristiky práva, a tak nejsou ani uspokojeny požadavky formálního právního státu. Stejně požadavky, tj.

předvídatelnost, srozumitelnost a vnitřní bezrozpornost, respekt k obecným zásadám právním, především ústavněprávním principům, jakož i právní jistotu, je tudíž nutno klást i na individuální právní akty, zvláště pak soudní rozhodnutí [srov. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1413/13 ze dne 7. května 2014 (dostupný na <http://nalus.usoud.cz>)].

8. Ústavní soud dospěl k závěru, že podmínky pro jeho kasační zásah, jak jsou uvedeny v předchozích odstavcích, byly splněny. Shledal, že ač jde o svého druhu bagatelní spor, nebylo možno přehlédnout, že napadené rozhodnutí Městského soudu v Brně je v základní a rozhodující otázce, tj. v posouzení pasivní věcné legitimace žalovaného v případě náhrady škody za nesprávný úřední postup, založeno na ústavně nekonformní interpretaci ustanovení zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci a tento postup vede ve svém důsledku k porušení práva na soudní ochranu a spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

9. Není sporu o tom, že posuzovaná věc je vztahem upraveným zákonem o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. Zatímco však soud shledal, že „pro případ nesprávného úředního postupu ze strany městské policie, jakožto organizační složky žalovaného“, by podle § 3 písm. c), § 5 písm. b) a § 13 uvedeného zákona odpovídal za škodu stát, nikoliv žalovaný, podle názoru stěžovatelů nejde o výkon přenesené působnosti státu, ale o výkon místní samosprávy, neboť žalovaný je samostatnou právnickou osobou s vlastní právní subjektivitou, jehož organizační složkou je městská policie, takže pasivní věcná legitimace žalovaného je dána. Ústavní soud se s názorem stěžovatelů ztotožňuje. Vztah mezi přenesenou působností státu a samostatnou působností obce vychází ze zásady, že není-li určitá činnost zvláštním zákonem výslovně svěřena obci jako výkon státní správy, tj. v přenesené působnosti, jedná se o samostatnou působnost obce.

10. Výkladem ustanovení § 1 odst. 2, § 19 písm. b) a § 22 odst. 1, 2 zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci lze vyvodit, že obec jakožto územní samosprávný celek odpovídá podle uvedeného zákona za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem svých orgánů v rámci samostatné působnosti za předpokladu, že dojde ke škodě při výkonu veřejné moci (správy), tedy při uplatňování pravomocí orgánu zmocněného zákonem k rozhodování o právech a povinnostech, subjektům právních vztahů, jež jsou povinny taková rozhodnutí respektovat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1134/2011 ze dne 27. března 2013).

11. Podle ustanovení § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) (dále jen „zákon o obcích“) do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, § 85 a § 102 téhož zákona. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpisy a místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a

spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

12. Podle ustanovení § 84 odst. 1 zákona o obcích zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Následně podle ustanovení § 84 odst. 2 písm. o) téhož zákona zastupitelstvu obce je vyhrazeno zřizovat a zrušovat obecní policii.

13. Vyhláškou města Brna č. 1/1992, která nabyla účinnosti dne 1. března 1992, byla podle § 16 odst. 1 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), a v souladu s ustanovením § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen „zákon o obecní policii“), ve městě Brně zřízena městská policie.

14. Podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona o obecní policii „(O)becní policie je orgánem obce“ a podle § 24 odst. 1 téhož zákona je „(O)bec je povinna nahradit škodu způsobenou strážníkem v souvislosti s plněním úkolů stanovených tímto zákonem“.

15. Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že zřízení městské policie spadá do samostatné působnosti statutárního města Brna podle § 84 zákona o obcích, přičemž v případě činnosti městských strážníků, konané v souvislosti s plněním úkolů stanovených tímto zákonem, nejde o výkon přenesené působnosti státní moci, ale o výkon místní samosprávy. Pokud tedy stěžovatelé tvrdí, že jednáním strážníků Městské policie Brno, kteří neoprávněně zabránili v jízdě osobnímu automobilu ve vlastnictví stěžovatele b) přiložením technické uzávěry na vozidlo, došlo k nesprávnému úřednímu postupu, za tvrzenou škodu údajně způsobenou jednáním těchto strážníků odpovídá statutární město Brno.

16. Ústavní soud proto nemůže souhlasit se závěrem soudu, že k žalovanému nároku je věcně pasivně legitimován stát. Podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci odpovídá jak stát, tak i územní samosprávné celky, pokud byla škoda způsobena rozhodnutím či nesprávným úředním postupem při výkonu veřejné moci. Protože se strážníci měli dopustit nesprávného úředního postupu v rámci výkonu svého povolání, kdy je toto jednání přiřítelné obci v rámci její samostatné působnosti, stěžovatelé nepochybili, pokud jako žalovaného označili tuto obec - statutární město Brno.

17. Uvedené pochybení městského soudu se negativním způsobem promítá i do roviny ústavně zaručených práv a svobod stěžovatelů a nelze mu proto upřít ústavněprávní dimenzi, byť předmětem řízení před soudem byla tzv. bagatelní věc. Tím, že soud dospěl nesprávným výkladem zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci ke zcela překvapivému závěru o nedostatku pasivní věcné legitimace žalovaného a odmítl se zabývat věcnou stránkou sporu, tedy tím, zda došlo k tvrzenému nesprávnému úřednímu postupu a ke vzniku škody a zda je dána příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody, upřel stěžovatelům právo na projednání věci před soudem garantované článkem 36 odst. 1 Listiny.

18. Ze všech uvedených důvodů Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a napadený rozsudek podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil, aniž by jakkoliv předjímal výsledek dalšího řízení.

Poučení: Proti nálezů Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 9. prosince 2014

Jiří Zemánek
předseda senátu